

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända; given Stockholms slott den 7 mars 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efter rättelse lända.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av § 5 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteks- föreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända.

Härigenom förordnas, att § 5 förordningen den 16 maj 1890 angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända¹, skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

Nuvarande lydelse:

§ 5.

Egendom, som — — — av dem.

Vid belåning av växande skog skall lånsökanden avgiva förklaring, att rörande rätten att avverka skogen skola gälla de bestämmelser hypoteksföreningens styrelse finner påkallade i och för skogsvärdets vidmakthållande; och må lånet ej utlämnas, innan sådan föreskrift blivit meddelad, som omförmäles i lagen den 6 juni 1930 (nr 202) om begränsning av rätten att avverka skog å in-tecknad fastighet. Ej må medgivas, att föreskriftens tillämpning upphör före det lånet nedgått till det belopp, som kunnat beviljas även utan skogens belåning.

Vid belåning — — — full säkerhet.

Föreslagen lydelse:

§ 5.

Egendom, som — — — av dem.

Vid belåning av växande skog skall, därest hypoteksföreningens styrelse finner det erforderligt för skogsvärdets vidmakthållande, överenskommelse träffas om inskränkning i rätten att avverka skogen; och må, där sådan överenskommelse träffats, lånet ej utlämnas innan föreskrift blivit meddelad som omförmäles i lagen den 6 juni 1930 (nr 202) om begränsning av rätten att avverka skog å in-tecknad fastighet.

Vid belåning — — — full säkerhet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1947.

¹ Senaste lydelse, se 1930:204.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 mars
1947.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Efter gemensam beredning med statsrådet Sträng anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *ändrade bestämmelser rörande hypoteksföreningarnas rätt att belåna växande skog* samt anför därvid följande.

I § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända — sådan paragrafen lyder enligt förordningen den 27 mars 1942, nr 133 — stadgas, att lån å jordegendom må meddelas till högst sextio procent av egendomens utav föreningens styrelse fastställda belåningsvärde. På framställning av lånsökanden må, såvitt omständigheterna ej till annat föranleda och fråga icke är om lån utan fastställd amortering, i belåningsvärdet inberäknas, förutom jordvärdet, jämväl värdet å växande skog.

Enligt § 5 andra stycket i 1890 års förordning, sådan paragrafen lyder enligt förordningen den 6 juni 1930, nr 204, skall lånsökanden vid belåning av växande skog avgiva förklaring, att rörande rätten att avverka skogen skola gälla de bestämmelser hypoteksföreningens styrelse finner påkallade i och för skogsvärdets vidmakthållande. Lånet må ej utlämnas, innan sådan föreskrift blivit meddelad, som omförmåles i lagen den 6 juni 1930 (nr 202) om begränsning av rätten att avverka skog å intecknad fastighet. Ej må medgivas, att föreskriftens tillämpning upphör före det lånet nedgått till det belopp, som kunnat beviljas även utan skogens belåning.

Beträffande innebörden av föreskrift som avses i 1930 års begränsningslag (jfr SFS 1938: 387) må här omnämnas att — därest långgivare, varå lagen är tillämplig, meddelat lån mot inteckning i fastighet med växande skog samt långgivaren överenskommit med fastighetens ägare, att viss inskränkning skall gälla i rätten att avverka skogen — skogsvårdsstyrelsen må, där de härutinnan överenskomna bestämmelserna ej äro stridande mot grunderna för god skogsvård, på begäran av långgivaren meddela föreskrift, att bestämmelserna skola med den verkan, som i lagen sägs, lända till efterrättelse. Har lånet infriats eller häftar fastigheten eljest ej längre därför eller har

långgivaren förklarar sig icke vidare påfordra tillämpning av den meddelade föreskriften, ändå att fastigheten alltjämt svarar för lånet, upphör föreskriften att gälla. I fråga om ansvar för överträdelse av skogsvårdsstyrelsens föreskrift gäller vad i skogsvårdslagen är stadgat beträffande ansvar för avverkning i strid mot föreskrift, som meddelats enligt sistnämnda lag. Uppsikt över meddelad föreskrifts efterlevnad utövas av skogsvårdsstyrelsen efter grunder samt på villkor i avseende å ersättning och annat, som med långgivaren överenskommas. — Jämlikt kungörelsen den 17 juni 1938, nr 388, äger 1930 års lag tillämpning å bland annat hypoteksföreningar.

I skrivelse den 25 maj 1946, nr 267, har 1946 års riksdag — under åberopande av jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 56 — anhållit, att Kungl. Maj:t måtte taga under övertvägande olika möjligheter att förbättra jordbrukets kreditförhållanden samt vidtaga de åtgärder, som med anledning därav kunde ifrågakomma. Beträffande innehållet i jordbruksutskottets nyssnämnda utlåtande må här omnämnas, att utskottet ansett det ligga i jordbrukets intresse att utredning komme till stånd angående vissa frågor rörande jordbrukets fastighetskredit, däribland frågan om in-teckningskrediter på grundval av den växande skogens värde.

I en den 25 juni 1946 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har *Sve-riiges allmänna hypoteksbank* hemställt om viss ändring i gällande bestämmelser rörande hypoteksföreningarnas rätt att belåna växande skog. I fråga om den närmare motiveringen för denna framställning har hypoteksbanken hänvisat till ett vid skriften fogat, den 12 februari 1946 avgivet utlåtande av hypoteksinstitutionens tariffkommitté rörande belåning av växande skog hos hypoteksföreningarna.

Beträffande innehållet i detta kommittéutlåtande må följande omnämnas.

Kommittén har till en början diskuterat vissa allmänna synpunkter på föreliggande fråga. Sålunda har kommittén uttalat, att den på skogsvärdet grundade hypotekskreditgivningen icke infriat de förväntningar, som man vid tillkomsten av 1930 års lagstiftning hade knutit till densamma. Av hela hypotekskrediten, överstigande 500 miljoner kronor, utgjorde vid 1945 års ingång den på skogsvärden grundade krediten allenast inemot 9 400 000 kronor. Rätteligen borde dock sistnämnda belopp ses i relation till beloppet av de efter skogsbelåningens tillkomst år 1930 utlämnade hypotekslånen, därvid proportionen bleve något gynnsammare till förmån för skogskrediten. Rörande orsakerna till detta förhållande borde erinras om att man vid tiden för skogsbelåningslagstiftningens tillkomst rörde sig med en utveckling och utvidgning av hypotekskrediten till nya oprövade områden. Det kunde för visso icke med fog riktas anmärkningar mot denna lagstiftnings tillskyndare och upphovsmän, att man då ansåg nödigt att såväl författningsmässigt som i praktiken framgå med all försiktighet och kringgärda den nya kreditformen med de restriktiva bestämmelser, som framför allt kravet på skydd för hypoteksobligationernas »guldkant» kunde anses påkalla.

Det syntes härvidlag vara tillräckligt att erinra därom, att den moderna uppfattningen om skogsvården såsom ett allmänt samhälleligt och nationalekonomiskt intresse på allvar slagit igenom först genom 1923 års skogsvårdslagstiftning. Först år 1923 vann kravet på skydd för skogskapitalet och på nödvändigheten att sörja för detta kapitals förnyande på allvar offentligt erkännande. Genom denna lagstiftning kom även frågan om skogen som kreditobjekt i ett nytt läge. Emellertid hade vid skogsbelåningens införande år 1930 ännu icke tillräckliga erfarenheter om de nya skogsvårdsprincipernas praktiska värde kunnat vinnas; lagen hade då endast varit i tillämpning under sju år och det läge i sakens natur, att på skogsvårdens område denna tid vore otillräcklig för att tillåta några bestämda slutsatser. Man rörde sig mer eller mindre på oprövad mark och det funnes ur de synpunkter, som borde vara bestämmande för hypotekslånerörelsens utveckling, ingen anledning att beklaga att den nya skogsbelåningen i början präglades av särskild försiktighet. Nu — femton år senare — kunde hela denna fråga ses i ljuset av vidgade vyer och erfarenheter från skogsvårdens område. Perspektiven hade otvivelaktigt förändrats. Den moderna skogsvården, sådan den manifesterats i lagstiftningen, hade gått skogsägarna i blodet. Detta uttalande gällde icke minst bondeskogsbrukens innehavare, således de mindre, i allmänhet till jordbruk knutna skogsarealer, vilkas omfattning icke tillåte en särskilt organiserad planmässig och sakkunnig förvaltning. Särskilt borde beaktas att den befattning med skogsvården, som i olika hänseenden enligt lag tillkomme skogsvårdsstyrelserna, numera i helt övervägande grad även bland mindre skogsägare uppfattades som en anordning, tillkommen jämväl i ägarens eget intresse, och utvecklingen på detta område måste antagas fortskrida i positiv riktning. Denna utveckling hade medfört, att den växande skogen numera finge anses ha ett grundvärde eller »egenvärde» av helt annan betydelse än tillförne. Såvitt anginge underlag för kredit framstode den växande skogen såsom ett, särskilt på lång sikt till och med mera betryggande realvärde än jordbruksjorden. Vanhävd av skog innefattade icke för långivaren en katastrof av samma mått som vanhävd av jord. På lång sikt komme skogskapitalet automatiskt tillbaka, icke så i fråga om jordbruksvärdet. Ville man söka ytterligare belägg för skogens nutida betydelse såsom kreditobjekt, kunde man finna detta i industriernas obligationsupplåning mot säkerhet av företrädesvis skogsinteckningar. Sådan obligationsupplåning förekomme i betydande omfattning, och veterligen hade icke i något fall köpare av sådana obligationer tillskyndats förluster. Det här sagda jävades icke av det faktum, att här åsyftade obligationer under den allmänna ekonomiska kris, som utmärkte början av 1930-talet, undergått delvis mycket betydande kurssänkningar. Denna allmänna kris hade ej undgått att sätta sina spår även inom skogsbruket och på trävarumarknaden. Men återhämtningen hade ej uteblivit och det vore att förvänta, att statsmakternas åtgärder i marknadsreglerande syfte skulle visa sig ägnade att utjämna kriser av berörda art. Såsom förut anförts utgjorde den växande skogen, särskilt på lång sikt, ett fullgott och

med jordbruket jämbördigt belåningsobjekt. Inom skogsbruket, där man numera strävade efter en uthållig skötsel, behöfde det i praktiken icke befaras, att avverkningarna på lång sikt skulle allvarligt kunna inverka till försämring av pantens värde. Risken för skogsskövling vore visserligen icke i enstaka fall utesluten, men denna risk i fråga om skogsbelåningen kunde knappast anses större än den risk för pantförsämring, som vid de egentliga jordbrukslånen understundom vållades genom bristande underhåll av byggnader och jord. Det kunde därför utan tvivel helt allmänt sägas, att hypotekskrediten med sin långfristiga konstruktion vore särskilt väl ägnad att tjäna skogsbrukets intressen. Vissa särskilda synpunkter vore emellertid i sammanhanget förtjänta av uppmärksamhet. Det vore naturligt att den, som önskade belåna sitt skogsvärde, ville till tiden begränsa denna kredit, så att han, när skogskapitalet genom avverkning kunde »mobiliseras», finge eliminera sin skuld. Genom valet av hypotekskredit begränsades hans möjligheter i detta avseende. Framför allt i fråga om skogsegendomar, vilka vore till största delen avverkningsmogna, kunde sagda förhållande innefatta en nackdel för ägaren. Det innebure intet förnekande av hypoteksinstitutionens utvecklingsvilja, om man öppet tillstode, att belåning av skog, vilken inom ett fåtal år beräknades kunna realiseras genom avverkning, ofta nog lämpligast skedde hos någon kreditinrättning, som utan ekonomisk olägenhet kunde minska sin fordran genom avbetalningar när som helst. I varje fall borde hypoteksföreningarna genom en objektiv information giva en dylik lånesökande möjligheter att ur olika synpunkter bedöma sina kreditproblem. Beträffande sådana fall, där uthålligt skogsbruk kunde förekomma, eller i fråga om innehavare av yngre skog torde kreditens 10-åriga bundenhet i regel ej innefatta särskild olägenhet. I detta sammanhang borde uppmärksammas den allmänna utvecklingen i fråga om utnyttjandet av skogsprodukter och dennas inverkan på skogsodlingen och skogsvården. Skogsprodukterna efterfrågades alltmer på världsmarknaden. Det gällde här icke främst skogens ursprungliga och mest framträdande betydelse såsom byggnadsmaterial. Skogsprodukterna, förädlade i massafabrikationen, rönte numera efterfrågan inom de mest skilda industrigrenar, den kemiska industrien, textilindustrien m. m. Det vore här fråga om en utveckling i vardande, och träprodukternas mångsidiga användning syntes komma att än ytterligare utvecklas. Genomgående för denna utveckling vore, att efterfrågan på de för massafabrikationen användbara klenare dimensionerna alltmer ökades. Denna utveckling på det industriella området kunde icke undgå att sätta spår inom skogshanteringen. Tendensen bleve en sänkning av skogens omloppstid. Härigenom gjordes besparingar bl. a. i fråga om skogskapitalets förräntning. Det sagda gäve vid handen, att de försiktighetsmått av olika slag — på sin tid säkerligen välgrundade — med vilka hypoteksföreningarnas skogsbelåning kringgärdats, numera kunde och borde i största möjliga utsträckning lättas. Det gällde att åstadkomma en efter nutida förhållanden avpassad avvägning mellan hypoteksinstitutionens intresse av att å ena sidan kunna på ett tillfredsställande sätt tillgodose skogsägarnas anspråk på

krediter, å andra sidan bevara investerarnas, den obligationsköpande allmänhetens, förtroende till obligationerna.

Vad angår olägenheterna av gällande belåningssystem har kommittén anfört, att vissa olägenheter — exempelvis det varierande innehåll, som brukade förekomma i avverkningsföreskrifterna enligt 1930 års begränsningslag, de extra lånekostnaderna på grund av skogsvårdsstyrelsens medverkan vid skogsbelåningen och de hos flertalet föreningar förekommande villkoren om begränsning av belåningen till större skogsarealer — skulle kunna avhjälpas inom den nu gällande lagstiftningens ram. Enligt kommitténs mening sammanhänge emellertid de väsentliga hindren för hypoteksinstitutionens skogskreditgivning med den *obligatoriska* tillämpningen av 1930 års begränsningslag med de ingrepp och det intrång i skogsägarens äganderätt och det ofta för låntagaren irriterande formella förfarande, som härav föranleddes. De därmed förknippade olägenheterna ginge ej att komma ifrån. Några väsentliga vinster i fråga om skogsbelåningens effektivitet och utbredning vore icke att vänta genom åtgärder inom ramen för gällande lagstiftning. Det återstode vid sådant förhållande att tillse, i vad mån utsikter förefunnos att, utan olägenhet för hypotekslånerörelsen och därmed för de låntagande jordbrukarna, åvägabringa lättnader i de lagbestämmelser, som för närvarande reglerade hypoteksföreningarnas skogsbelåning.

Beträffande frågan om erforderlig författningsändring har kommittén uttalat, att den nuvarande ordningen för belåning av växande skog genom hypoteksföreningarna ej vore ändamålsenlig. Systemet innefattade besvärande formella krav, vilka i viss utsträckning tedde sig onödiga med hänsyn till kreditgivarens säkerhet, däri inbegripet även hänsynen till skäliga anspråk på den säkerhet som borde bjudas för hypoteksbankens obligationer. Det hade otvivelaktigt i den hittillsvarande verksamheten förekommit kreditfall, innefattande belåning av växande skog, där ett iakttagande av begränsningslagens föreskrifter kunnat anses överflödigt. De skogslånefall, där begränsningslagen rimligen kunde undvaras, vore icke så sällsynta. Oavsett huru härmed förhölle sig vore dock en författningsändring av åsyftad beskaffenhet påkallad, även om det därigenom möjliggjorda enklare förfarandet skulle kunna komma i tillämpning endast i ett eller annat enstaka fall.

Sedan kommittén vidare anfört, att själva begränsningslagen i detta sammanhang kunde lämnas orubbad, har kommittén såsom resultat av sina överväganden i skogsbelåningsfrågan föreslagit sådan ändring av § 5 i 1890 års förordning, att 1930 års begränsningslag skulle givas fakultativ tillämpning. Ändringen borde gå ut på en omarbetning av paragrafens andra stycke, som innehöll ovillkorlig föreskrift om avverkningsbegränsning enligt 1930 års lag. Ifrågavarande författningsbestämmelse borde ersättas med en föreskrift av innehåll att, om vid belåning av växande skog överenskommelse träffats rörande avverkningsbegränsning samt föreskrift därom utfärdats enligt 1930 års lag, tillämpning av sådan föreskrift ej finge upphöra förrän efter beslut

av hypoteksföreningens styrelse eller eljest, sedan lånet nedgått till belopp, som kunnat beviljas även utan skogens belåning. Detta förslag utginge från att ett hypotekslån, som ursprungligen utlämnats med villkor om avverkningsbegränsning, borde kunna befrias från dylikt villkor, när lånet nedgått till belopp, som enligt i lånerörelsen tillämpade, nu föreslagna nya grunder kunde utlämnas utan villkor om avverkningsbegränsning, eller när eljest förhållanden inträffat, vilka kunde föranleda ett ändrat bedömande av ärendet i berörda avseende. Uppkomme fråga om begränsningsvillkorets upphävande, innan ännu lånets skogsandel genom amorteringar helt försvunnit, borde det ankomma på hypoteksföreningens styrelse att taga ställning till densamma. En följd av det sagda borde vara att, därest författningsändringen genomfördes, hypoteksföreningarna företoge en omprövning av samtliga utestående äldre skogslån ur här berörda synpunkter och därvid i förekommande fall beslutade om upphävande av gällande föreskrifter om avverkningsbegränsning.

Vad anginge frågan huruvida den tillämnade författningsändringen behövde föranleda särskilda *ö v e r g å n g s b e s t ä m m e l s e r* med hänsyn till äldre obligationshavare har kommittén framhållit, att vid tidigare ändringar av sådana föreskrifter i hypoteksförfattningarna, vilka hade väsentlig betydelse för lånesäkerheten, sådana övergångsstadganden ansetts erforderliga, som gäve äldre obligationshavare trygghet mot den försämring av lånesäkerheten, som blivit en följd av författningsändringen. Så hade varit förhållandet vid författningsändringarna den 6 juni 1930 och den 23 maj 1935 angående lånegränsens höjande ävensom vid författningsändringen de 27 mars 1942 angående utsträckt tillämpning av den amorteringsfria krediten. Ett motsvarande övergångsstadgande vore i förevarande sammanhang ej påkallat. Den nu aktuella reformen vore ej att uppfatta såsom en saklig förändring av säkerhetsunderlaget för bankens obligationer. Det rörde sig i övervägande grad om en åtgärd till förenklande av det formella förfarandet vid låneärendenas handläggning.

I anslutning till nyssnämnda förslag till författningsändring har kommittén framlagt förslag jämväl till vissa *a l l m ä n n a n o r m e r* för prövningen av skogslåneärenden med avseende å frågan om tillämpningen av 1930 års begränsningslag. Enligt dessa normer skulle det icke vara erforderligt att vid belåning av växande skog i samband med jordbruk påkalla tillämpning av nyssnämnda lag i de fall, där skogsvärdet icke utgjorde mer än 20 procent av egendomens hela värde eller där den på skogsvärdet belöpande andelen av hypotekslån ej överstege 30 procent av skogsvärdet (hälften av lånerätten) eller där den till belåning ifrågasatta skogen till minst 50 procent bestode av yngre bestånd eller där den till belåning ifrågasatta skogen vore ställd under av ägaren särskilt anordnad, sakkunnig förvaltning. Belåning av växande skog utan samband med jordbruk skulle däremot enligt berörda allmänna normer förenas med villkor om avverkningsbegränsning enligt 1930

års lag, där ej på grund av särskilda omständigheter villkoret i visst fall ansåges kunna eftergivvas.

Hypoteksbanken har i sin förut omförmälda skrivelse uppgivit, att kommitténs förslag till ändrade författningsbestämmelser rörande skogsbelåningen liksom de av kommittén förordade allmänna normerna för denna belåning godkänts vid 1946 års allmänna sammankomst med bankens delägare. Hypoteksbanken har vidare uttalat, att det med hänsyn till frågans stora betydelse för hypotekslånerörelsen vore angeläget att den åsyftade författningsreformen snarast kunde komma till stånd.

Över hypoteksbankens framställning med därvid fogat kommittéutlåtande ha, efter remiss, yttranden avgivits av *fullmäktige i riksbanken* och *fullmäktige i riksgäldskontoret* samt av *bank- och fondinspektionen*.

Fullmäktige i riksbanken ha tillstyrkt bifall till framställningen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha framhållit, att genom den föreslagna författningsändringen skulle 1930 års begränsningslag för hypoteksföreningarnas del givas fakultativ tillämpning, varigenom en önskvärd förenkling i förfarandet vid skogsbelåning komme att ernås. Fullmäktige hade för sin del icke funnit anledning till erinran mot den sålunda föreslagna författningsändringen.

Bank- och fondinspektionen har anfört följande.

Såsom skäl för en mindre restriktiv lagstiftning rörande hypoteksföreningarnas ifrågavarande belåning har den inom hypoteksorganisationen anlitade kommittén anfört, att den moderna uppfattning om skogsvård, som kommit till uttryck i 1923 års skogsvårdslagstiftning, numera trängt igenom bland skogsägarna. Även inspektionens erfarenheter på området peka i samma riktning. Det torde sålunda höra till rena undantagen, att vid belåning av skog i affärsbankerna säkerheten äventyrats genom överavverkning och vanvård. Vid sådant förhållande är det numera icke lika angeläget som vid begränsningslagens tillkomst att kringgärda hypoteksföreningarnas skogsbelåning med säkerhetsföreskrifter. Å andra sidan torde det knappast kunna bestridas, att den nuvarande ovillkorliga bestämmelsen om avverkningsföreskrifters meddelande vid belåning av växande skog hos hypoteksförening verkat tyngande och varit en av orsakerna till att nämnda låneverksamhet icke fått någon större omfattning. Vid bedömandet av förevarande fråga torde vidare böra beaktas, att föreningarna, enligt vad som allmänt erkännes, hittills bedrivit sin låneverksamhet med stor försiktighet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har inspektionen för sin del icke något att erinra mot att såsom föreslagits nämnda ovillkorliga bestämmelse om avverkningsföreskrifters meddelande upphäves och att det överlåtes åt föreningarna att själva avgöra, i vilka fall dylika föreskrifter behöva meddelas. Inspektionen förutsätter därvid, att de av delägarna i hypoteksbanken fastställda allmänna normerna i regel komma att följas.

Vad härefter beträffar själva författningsförslaget, vill inspektionen ifrågasätta, huruvida under angivna förhållanden i 1890 års förordning erfordras någon bestämmelse om belåning av växande skog utöver den som återfinnes i § 4. Såsom andra stycket av § 5 är avfattad enligt förslaget, anges endast under vilka två omständigheter meddelade avverkningsföreskrifter kunna

upphöra. Dessa omständigheter äro 1) att styrelsen fattat beslut därom och 2) att lånet nedgått till belopp, som kunnat beviljas utan skogens belåning. Om styrelsen vid lånets beviljande äger fritt bestämma, huruvida avverkningsföreskrifter skola meddelas eller icke, torde det emellertid ligga i sakens natur, att den efter beviljandet också kan eftergiva dessa föreskrifter. En särskild bestämmelse härom är så mycket mindre påkallad, som i begränsningslagen direkt uttalas, att dylika föreskrifter upphöra att gälla, därest långivaren förklarar sig icke vidare påfordra föreskrifternas tillämpning.

Vad den andra omständigheten beträffar, förefaller det av kommitténs motivering, som om det även i detta fall skulle bero av styrelsen, huruvida de ursprungligen meddelade avverkningsföreskrifterna skola upphöra att gälla. Av vad förut sagts torde framgå, att, om så skall vara fallet, en bestämmelse av detta innehåll icke är behöflig. Avses däremot att giva låntagaren en ovillkorlig rätt att få föreskrifterna upphävida, torde detta böra direkt utsägas. Sker så och beröres sålunda ändå frågan om skogsbelåningen i § 5, kan det kanske vara lämpligt att där även stadga, att vid belåning av växande skog lånsökande skall vara skyldig att på begäran av föreningens styrelse avgiva förklaring, att rörande rätten att avverka skogen skola gälla de bestämmelser, föreningens styrelse finner påkallade i och för skogsvärdets vidmakthållande.

*Departements-
chefen.*

Enligt gällande lagstiftning rörande hypoteksföreningarnas utlåningsrörelse åligger det lånsökande att vid belåning av växande skog avgiva en särskild förklaring av innehåll, att rörande rätten till avverkning av skogen skola gälla de bestämmelser som hypoteksföreningens styrelse finner påkallade i och för skogsvärdets vidmakthållande. Sådant lån må icke utlämnas till lånsökanden med mindre föreskrift, som avses i 1930 års lag om begränsning av rätten att avverka skog å in-tecknad fastighet, blivit meddelad. En dylik föreskrift, som utfärdas av vederbörande skogsvärdsstyrelse på begäran av hypoteksföreningen, innebär att vad som överenskommits mellan hypoteksföreningen och låntagaren skall lända till efterrättelse med den verkan, som i 1930 års lag sägs. Någon möjlighet för hypoteksföreningarna att medgiva dispens från tillämpningen av 1930 års lag föreligger icke.

Sveriges allmänna hypoteksbank har i sin framställning anført, att den sålunda gällande obligatoriska tillämpningen av 1930 års lag framstått såsom ett väsentligt hinder för hypoteksföreningarna att belåna växande skog. Enligt hypoteksbankens mening syntes det onödigt med hänsyn till långivarens säkerhet att i samtliga fall vid belåning av växande skog upprätthålla det nu gällande systemet med särskilda föreskrifter rörande rätten till skogsavverkning. Hypoteksbanken förordade därför den ändring av bestämmelserna angående skogsbelåningen, att hypoteksförening icke skulle vara skyldig — men väl vara berättigad — att såsom villkor för belåning av växande skog föreskriva, att 1930 års lag skulle göras tillämplig med avseende å lånsökanden tillhörig egendom.

Det av hypoteksbanken framlagda förslaget att frigöra belåningen av växande skog från det nu obligatoriska villkoret om tillämpning av 1930 års lag har lämnats utan erinran från remissinstansernas sida.

Vid tiden för tillkomsten av ifrågavarande bestämmelser tedde det sig naturligt och önskvärt att föreskriva en obligatorisk tillämpning av 1930 års lag. Under den därefter förflutna tiden ha förhållandena emellertid undergått sådan förändring, att det icke längre synes nödvändigt att för hypoteksföreningarnas del upprätthålla kravet på en dylik tillämpning av lagen.

Såsom hypoteksbanken anfört skulle belåningen av växande skog genom hypoteksföreningarna otvivelaktigt underlättas och effektiviseras, därest 1930 års lag gjordes tillämplig endast i de fall, där hypoteksföreningens styrelse funne det erforderligt för skogsvärdets vidmakthållande. Hänsynen till obligationsinnehavarna torde icke heller hindra en sådan omläggning då, enligt vad antagas kan, säkerheten för lån av förevarande slag icke torde komma att äventyras genom att det nu gällande villkoret göres fakultativt i stället för obligatoriskt.

Med hänsyn härtill och då nu berörda fråga torde kunna lösas utan avvaktn på resultatet i övrigt av den utav 1946 års riksdag begärda utredningen angående jordbrukets fastighetskredit m. m., tillstyrker jag det av hypoteksbanken framlagda förslaget om slopande av nyssnämnda obligatoriska villkor för skogsbelåning.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av § 5 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 11) angående de allmänna grunder, som vid hypoteksföreningars bildande och framtida verksamhet skola till efterrättelse lända*. Detta författningsförslag innebär, att de nu gällande bestämmelserna i § 5 andra stycket ersättas med en föreskrift att vid belåning av växande skog skall, därest hypoteksföreningens styrelse finner det erforderligt för skogsvärdets vidmakthållande, överenskommelse träffas om inskränkning i rätten att avverka skogen och att, där sådan överenskommelse träffats, lånet ej må utlämnas innan föreskrift blivit meddelad som omförmäles i 1930 års begränsningslag. Då i 1930 års lag närmare regleras, under vilka förutsättningar tillämpningen av en jämlikt lagen meddelad föreskrift skall upphöra, och då ytterligare bestämmelser härutinnan icke synas påkallade i anledning av den nu förordade författningsändringen, har i departementsförslaget icke upptagits något stadgande i förevarande hänseende. Några särskilda övergångsbestämmelser torde icke i detta fall vara erforderliga.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att nyssnämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Karl-Ingmar Edstrand.

477358. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1947.
